

FORTYND DINE KAPACITETSOMKOSTNINGER – MED INDSIGT!

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Artikel om kapacitetsstyring bragt i magasinet Kvæg.

Øget produktion, investering i udvidelser, nye maskiner og flere medarbejdere opfattes ofte som den bedste og eneste vej til at forbedre bedriftens resultat. Ofte bliver mulighederne dog ikke udnyttet, og udvidelsen fører i stedet til højere kapacitetsomkostninger.

Udvidelser vil altid medføre en stigning i kapacitetsomkostningerne, hvilket forventninger om en øget mælkeydelse skal udligne. Men i mange tilfælde følger bundlinjen ikke med ambitionerne, og landmanden står tilbage med større kapacitetsomkostninger end før.

Vigtigt med overblik før udvidelse

Problemet opstår, når investeringer i produktionsudvidelser ikke udnyttes til fulde, fordi der ikke er overblik over flaskehalse og ledig kapacitet andre steder i produktionen. Samtidig tages der ikke højde for de følgeomkostninger, som en produktionsudvidelse medfører. Det samlede produktionsanlæg bliver derfor mindre omkostningseffektivt, og fremstillingsprisen stiger. Det er derfor vigtigt at have et godt overblik over kapaciteterne og produktionsanlægget på bedriften, så man sikrer sig, at de beslutninger, man træffer omkring produktionsudvidelser, også kan ses på bundlinjen.

Fokus på flaskehalse og ledig kapacitet

Hvis der er flaskehalse i produktionen, som f.eks. når malkeanlægget eller mælketanken er fuldt udnyttet, så vil selv en mindre udvidelse i antallet af malkekøer begrænse hele produktionen. Det betyder, at man ikke opnår den mængde mælk, som var grundlaget for udvidelsen. Typisk

opdager man den begrænsende kapacitet for sent, og så skal man foretage yderligere investeringer. Hvis der er ledig kapacitet i produktionen, skal man finde ud af, om kapaciteten kan udnyttes bedre, bruges til noget andet, eller om den helt kan fjernes. Kunsten er derfor at nedbringe eller fjerne ledig kapacitet i produktionen, så man fortynder kapacitetsomkostningerne og forbedrer bundlinjen.

Sådan gør du

For at identificere flaskehalse og ledig kapacitet er det vigtigt at have overblik over bedriftens kapaciteter og udnyttelsen af dem. Det kan gøres således:

- Lav en liste over alle bedriftens kapaciteter. En kapacitet er en ressource i virksomheden, som f.eks. medarbejdere, maskiner, stalde, siloer osv.
- Vurder hver kapacitets udnyttelse i forhold til, hvad der praktisk er muligt. Ved en medarbejder vurderes, hvilke arbejdsopgaver medarbejderen har, hvor lang tid opgaverne *burde* tage, og hvor lang tid *de faktisk tager*. Forskellen mellem de to er den ledige kapacitet.
- Overvej, om der er faktorer andre steder på bedriften, som medfører, at det ikke kan lade sig gøre at udnytte den ledige kapacitet, f.eks. dårlig arbejdsplanlægning.

Når du har overblik over kapacitetsudnyttelsen, kan du se, med hvad og hvor meget produktionen skal udvides. Ofte er der ledige kapaciteter i produktionsanlægget, som kan udnyttes bedre, hvis man får fokus på de faktorer, der begrænser udnyttelsen. Og ofte kan blot små udvidelser eller omrokeringer effektivisere produktionen. Det vil man kunne se, når man har den rette indsigt i sine kapaciteter og deres udnyttelse.

Faktaboks:

- *Teoretisk kapacitet* er det kapaciteten i teorien kan udføre. For en medarbejder vil det være 37 timer om ugen og en traktor 24 timer i døgnet.
- *Praktisk kapacitet* er hvad der i praksis er muligt, afledt af naturlige pauser, vedligeholdelse og andre begrænsninger.
- Hvis man ikke selv kan vurdere den praktiske kapacitet, sættes den til 80-85% af den teoretiske kapacitet.

Anbefalinger:

Sådan gør du:

- Lav en liste over alle bedriftens kapaciteter.
- Vurder hver kapacitets udnyttelse og fordeling, og find ud af, hvor der er flaskehalse, og hvor der er ledig kapacitet.
- Brug arbejdet med kapaciteterne i din budgettering og målsætning af fremtidig kapacitet og udnyttelse.

Mads (flaskenhals)	Helena (flaskenhals)	Christian	Anders (flaskenhals)	K	
--------------------	----------------------	-----------	----------------------	---	--

Driftsgren	Kapacitet	Kapacitet brugt i driftsgren	Kapacitetsudnyttelse i alt
Mælk	Malketrøer	100%	80%

Medarbejdere

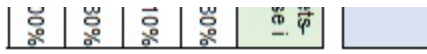
appacitet	Kapacitet brugt i driftsgren	Kapacitetsudnyttelse i alt
als)	70%	100%
	30%	80%
als)	70%	105%
s)	85%	100%

Maskiner, dyr og inventar

Kapacitet	Kapacitet brugt i driftsgren	Kapacitetsudnyttelse i alt
Malkeroboter	100%	90%
Foderanlæg (flaskenhals)	100%	100%
Køletank	100%	70%
Fodervogn (flaskenhals)	60%	105%
Gyllepumpe	100%	50%
Skræbeanlæg	100%	80%
Læssetraktor (flaskenhals)	90%	100%
Tipvogn	60%	50%

Lokaler, bygninger og mark

Kapacitet	Kapacitet brugt i driftsgren	Kapacitetsudnyttelse i alt
Kostald	100%	100%
Foderlade (flaskenhals)	80%	100%
Plansilo	100%	100%
Gylletank (flaskenhals)	50%	100%

© 2021 - SEGES Projektsitet